

DUNGENSE HISTORIËN

Onafhankelijk Tijdschrift voor de Geschiedenis van Den Dungen

8^e jaargang, november 2014
Dit is nummer 26.

Redactie: L. van Minderhout, R. van Nuland en E. Verzandvoort;
redactieadres: Groot Grinsel 25, Den Dungen, telefoon 073 5942088
of leovanminderhout@hetnet.nl

Meervouden in het Dungsens

Bij de verkleinwoorden kan men in het Dungsens heel wat groepen onderscheiden¹. Dit komt doordat er bij het maken van een verkleinwoord gelet wordt op de soort klinker in het woord, en de medeklinkers ervan, doordat er al of niet verkorting van de klinkerlengte optreedt, en de soort uitgang die het verkleinwoord krijgt. Daarnaast zijn er "onregelmatigheden".

Meervouden zijn eenvoudiger te maken.

Een zelfstandig naamwoord kan in de meervoudsvorm voorzien zijn van de uitgang -e (in het Nederlands geschreven als -en), bijv. **kiepe**. Een deelverzameling daarvan krijgt een verkorte klinker: **schuuur - schuurre**.

Een kleine groep woorden krijgt een -s, bijv. **haffels**, maar ook alle verkleinwoorden krijgen in het meervoud een -s.. Nog een andere kleine groep krijgt -er, bijv. **èier**.

Daarnaast valt een groep woorden op die juist geen uitgang krijgen in het meervoud. Dat kan zijn met of zonder verandering van de klinker (umlaut): **voet - vuut** en **hoor - hoor**.

In enkele groepen komen woorden voor die in het meervoud een verlengde klinker krijgen, en andere die een verkorte klinker krijgen.

Op deze wijze zijn er 7 onderscheiden vormen van meervoud in het Dungsens, genummerd van I tot VII.

Er moet nog op gewezen worden dat sommige woorden in de lijstjes hieronder eigenlijk niet meer gebruikt worden: ze zijn ouderwets (bijv. **heuf, zeug**). De lijstjes, die eigenlijk in meer en verschillende perioden van de dialekt-ontwikkeling thuishoren, zijn daardoor moeilijker te interpreteren.

Groep I, geen uitgang (misschien is de uitgang -e weggesleten), de -t wordt vervangen door -j, umlaut.

boom - beum	potlood - potleuj
brood - breuj	sloot - sleuj
hoed - huuj	stoel - stuul
hof - heuf	voet -vuut
pool - peul	zood - zeuj
poot - peuj	

Groep II, uitgang -e, geen umlaut.

aap - aape	kaast - kaaste
bag - bagge	kiep - kiepe
baon - baone	laand - laande
boŋ - boŋne	oog - ooge
buik - buike	plaat - plaate
duim - duime	pot - potte
fuike - fuike	rij - rije
geit - geite	rok - rokke
haan - haane	stroot - stroote
jas - jasse	tot - todde
kaant - kaante	tros -trosse
kaar - kaare	zaag - zaage

Groep III, geen uitgang (misschien is de uitgang -e weggesleten), geen umlaut.

appel - appel
èpel - èpel
èrm - èrm
haand - haand
hoor - hoor
jong - jong
koe - koej (geen uitgang zoals in het Nederlands, maar wel een extra -j)
schoen - schoen (schoen)
steen - steen
teen - teen

Groep IV, uitgang -s.

gaffel - gaffels
haffel - haffels
knie - knieës
lippel - lippels
toffel - toffels

verke - verkes
vogel - vogels
zèssie - zèssies
alle verkleinwoorden

Groep V, uitgang -er.

ding - dinger
èi - èier
kéénd - kéénder

Groep VI, verlenging van de klinker, overigens onder te brengen in groep I, III en V.

glas - glaos
gat - gaoter (umlaut-achtige verandering van de klinker)
blad - blaojer (idem)
pèrd - pèèrd
zog - zeug
mous - maos (tweeklank ou in mous, geen diftong in het meervoud)
pad - peej

Groep VII, verkorting van de klinker, overigens onder te brengen in groep II en III.

oor - oorre
beer - birre
boer - boerre
deur - deurre
muur - muurre
schuur - schuurre
vuur - vuurre

Het is de vraag of het meervoud maken ook afhangt van de structuur van het zelfstandig naamwoord, zoals dat bij verkleinwoorden maken het geval is.

Als die vraag met ja beantwoord kan worden, zou men verwachten een zekere mate van korrelatie te kunnen vinden tussen de diverse groepen.

Om het verband te tonen tusen de manier waarop verkleinwoorden en waarop meervouden worden gemaakt staan in de volgende tabel de groepen verkleinwoorden uitgezet tegen de groepen meervouden.

Zelfstandige naamwoorden in het Dungs	meervouden met de uitgang			-s	-er
	-e umlaut	geen umlaut			
	-e weg I	-e gebleven II	-e weg III	IV	V
<u>Verkleinwoorden in de fenomenologische tabel</u> <u>lange klinker</u>					
met umlaut					
medeklinker r, l	stoel	oor		vogel	
medeklinker m	boom	room			
medeklinker t (d)	hoed	stroot	haand		
medeklinker k, g, ng		oog			
medeklinker p		aap			
medeklinker s		bloos			
er is geen slotmedeklinker			koe		
geen umlaut					
medeklinker r, l	-	kaar, boer			
medeklinker n	-	haan	steen		kéénd
medeklinker t (d)	-	poot			
medeklinker w, m	-	tauw	èrm		
medeklinker k, g, ng	-	buik			
er is geen slotmedeklinker	-	rij		vèerke, knie	èi
<u>korte klinker</u>					
met umlaut					
medeklinker r, l		pindol	appel	haffel	
medeklinker n		kan			
medeklinker t (d), p	pad	pot, lamp			blad
medeklinker k, g, ng	zog	bag	jong		
medeklinker f	hof				
medeklinker s	mous	tros			

geen umlaut

medeklinker r, l	-	bril		lippel	
medeklinker n	-	ben, bon			
medeklinker t (d), p	-	kiest, kiep	pèrd		gat
medeklinker s	-	muts			
medeklinker k, g, ng	-	bèk			ding
er is geen slotmedeklinker	-			zèssie	

VI Met geel gemarkeerd zijn de woorden met een verlengde klinker in het meervoud; d.w.z. waarvan het enkelvoud vroeger misschien ook een lange klinker had.

VII Met groen zijn de woorden gemarkeerd die een verkorte klinker krijgen in het meervoud, misschien veroorzaakt door de eind-r.

Uit de tabel blijkt dat er vrijwel geen verband is tussen de manieren van verkleinen en meervouden. Er moet iets anders zijn dan de structuur van het naamwoord waarop het systeem van meervouden berust. Het is ook niet het taalkundige geslacht van het naamwoord dat het meervoud bepaalt; mannelijk en vrouwelijk komen in de tabel door elkaar voor.

Niettemin blijkt er enige correlatie tussen de beide stelsels op te treden.

1

Als het naamwoord een lange klinker heeft die niet onderhevig is aan umlaut en eindigt op een -r, krijgt het verkleinwoord een verkorte klinker en een extra onbeklemtoonde lettergreep met de uitgang -ke, en het meervoud een korte klinker en de uitgang -e.

schuur - schuurreke - schuurre,

boer - boerreke - boerre (Dat **boer** geen umlaut krijgt in het verkleinwoord is bijzonder),

beer - birreke - birre,

pier - pierreke - pierre.

2

Als de laatste medeklinker een -l is, pakt het anders uit

steel - stilleke - steele,

nl. dat de klinker alleen in het verkleinwoord wordt verkort.

3

Als daarentegen de lange klinker oe of oo is, krijgen verkleinwoord en meervoud beide een umlaut, terwijl er in het meervoud geen uitgang -e is (vroeger wel aanwezig?). In het verkleinwoord is de klinker verkort.

stoel - stuulleke - stuul

pool - pulleke - peul.

4

Als er geen umlaut voorkomt in het verkleinwoord, dan heeft het meervoud dat uiteraard ook niet; de klinker is er niet naar.

5

Verlenging van de klinker in het meervoud komt voor in de groepen I, III en V.

6

Verkorting van de klinker in het meervoud komt voor in de groepen II en III.

7

Zoals uit de tabel blijkt zijn er minder voorbeelden met een umlaut in het meervoud dan in de verkleinwoorden.

Zou het zo kunnen zijn geweest dat alle meervouden -en of -er hebben, en dat als afwijking daarvan de uitgang -s ontstond? (waardoor?) Binnen dat geheel van meervouden speelden en spelen verlenging, verkorting en umlaut van de klinker.

Archeologie van een deel van den IJvelaar

Onlangs is een rapport verschenen over de opgravingen onder het tracé van de omlegging van de kanaal ter plaatse van den IJvelaar². Later wordt dit gevolgd door een rapport over de opgravingen op de Drieborcht en Arnt Genen donk.

Het is een mooi overzicht geworden van de relatie tussen historisch en archeologisch onderzoek van de bewoningsgeschiedenis van deze donk (of althans het westelijke deel ervan).

Het kaartmateriaal

De resultaten van het historisch onderzoek zijn in feite geprojecteerd op de kadastrale minuutplannen van 1832, aangezien dit de enige nauwkeurige oude geografische informatie vormt welke voorhanden is³. De archeologische bevindingen zijn o.a. neergelegd in kaarten, zoals de onderstaande puttenkaart.

fig. 3.2 uit rapport Archol205

Voor de interpretatie van de archeologische vondsten, om ze te koppelen aan historische kennis, is het nodig de vondstenkaarten over het kadastrale minuutplan van 1832 te projecteren. Dit gebeurt in het rapport o.a. op blz.26 en 27 in de figuren 4.4 en 4.5.

Bij het tot stand komen van fig. 4.4 werden als referentiepunten gebruikt:

1. de scherpe bocht in het zuidoosten van de Hooidonkse dijk (bij Van Emmerik),
2. het knikpunt in een perceelsgrens tussen de Zuid-Willemsvaart en de Hooidonkse dijk (bij de Dungense brug).
3. het kruispunt van een perceelsgrens en de Nijvelaarse weg (de oostgrens van perceel A298, bij IJvelaar 14).
4. het kruispunt van een perceelsgrens en de Nijvelaarse weg (de westgrens van perceel A258).

Bij het tot stand komen van fig.4.5 werden als markante punten bij het georefereren gebruikt:

5. het kruispunt van een perceelsgrens en de Nijvelaarse weg (en wel een andere dan bij 3 en 4).
6. het kruispunt van een perceelsgrens en de Nijvelaarse weg (hetzelfde als bij 3).
7. kruising tussen Poeldonkse dijk en Poeldonk (bij de Punt en Poeldonk 20).
8. locatie poel/ven (een wiel op de topografische kaart van 1895).
9. kruising weg en perceelsgrens (aan de rijksweg langs de kanaal bij de sifon van de Oude Aa).

Het rapport vermeldt dat "de geschatte afwijking van de historische kaart bedraagt 5-10 m".

Het 1^e en 7^e referentiepunt zijn in het veld nog te herkennen. Van de andere is dat zeer de vraag; sinds de ruilverkaveling zijn vrijwel alle perceelsgrenzen veranderd en de ruilverkavelings-asfaltweg op den IJvelaar volgt waarschijnlijk niet helemaal *den* oude, onverharde, *Nijvelaarschen* weg.

Een speciaal geval is het 8^e punt. De wiel op de gebruikte topografische kaart is B600 in *de karthuiser akkers*, welke gedempt is, en het is de vraag wat het gebruikte equivalent van die wiel in het huidige veld is geweest: het vossegat B612, of de wiel B607 (de "zwanenbloemwiel")?

Een prangende vraag is ook waarom in de vondstenkaart nergens de oude straat op den IJvelaar te vinden is?

Aangezien in verdere figuren in het rapport als ondergrond de kadastrale minuut gebruikt werd is het voldoende om ons hier te beperken tot fig.4.4 met de eerste 4 referentiepunten.

Drie van de 4 punten zijn waarschijnlijk niet geldig. Daaruit volgt dat de projectie van vondsten op de kadastrale minuut waarschijnlijk niet korrekt is. En dat zou nogal wat gevolgen voor de gepresenteerde interpretaties in het vervolg van het rapport kunnen hebben. We kiezen daaruit een drietal onderwerpen.

1. Paalgaten en het huis op A299

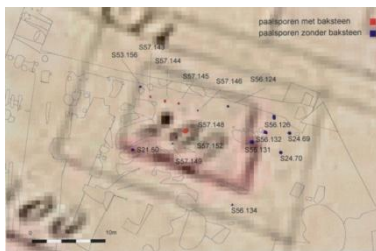
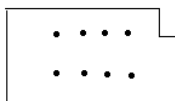

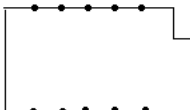
fig 6.12 van het rapport Archol205

Het rapport stelt op blz 48 de vraag of en hoe de gevonden paalgaten passen bij het verdwenen huis A299. Deze vraag lijkt ons pas te beantwoorden als zeker is hoe de vondsten liggen in de plattegrond van het huis (die staat op de kadastrale minuut van 1832).

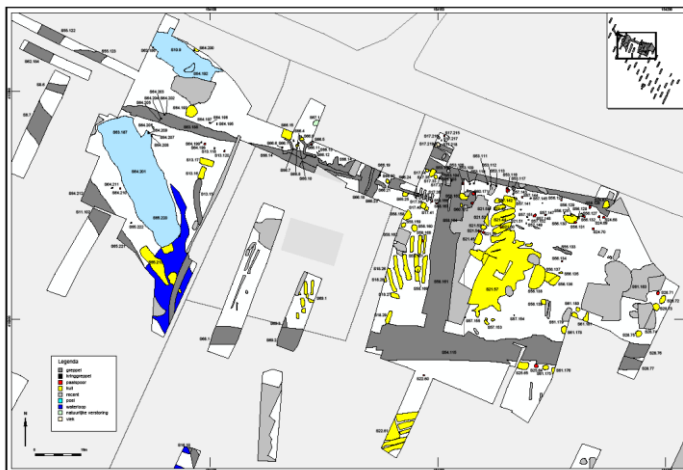
Als het funderingspalen van het huis betreft kan gedacht worden aan de stijlen van de gebonten en die worden door ons zo verwacht.

Als het daarentegen zou gaan om palen in de strooien of fitselstek wanden is de verwachting als volgt.

2. Op wiens erf lagen de 2 poelen?

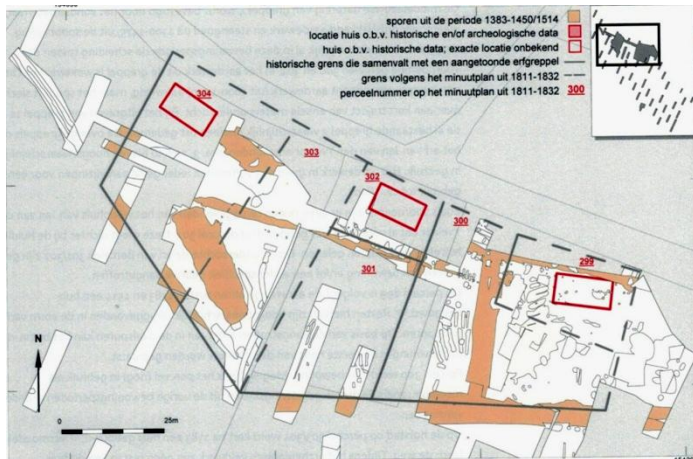
afb. 6.2 uit het rapport Archol205; de sporenkaart. Links staan de twee poelen (lichtblauw).

In de rekonstruktie van het rapport liggen de beide gevonden poelen, waarin aardewerk, metaal, leer, houtresten en pollen (stuifmeel) werden aangetroffen, op het perceel van het huis A304 (zie fig. 8.2 en 8.3). Als de rekonstruktie anders gedaan wordt zou het wel eens zo kunnen zijn dat de kleinere poel 2 thuishoort aan de overzijde van de straat, en dan ligt hij in het erf van het huis A273.

3. Welke percelen worden gescheiden door welke greppels?

Blz 37 en 97 besteden veel aandacht aan de gevonden greppels. Er zijn er bij die zijn te herkennen als perceelsscheiding, bijv. die aan de zuidkant van de huispercelen.

Maar er staat in de interpretatie van het rapport ook een oost-west greppel die door de huispercelen heen schijnt te snijden, terwijl de noordkant daarvan "leeg" is.

afb.8.2 van het rapport Archol205

Hoe zou dat eruit komen te zien bij een andere projectie van de kaarten? Zou de "dwarse" greppel de noordgrens van het perceel langs de straat zijn?

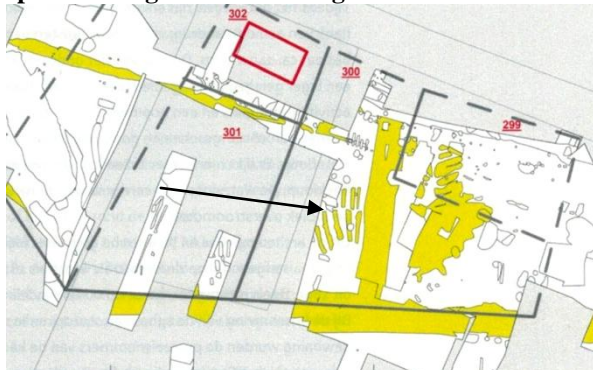
We doen hierbij een voorstel voor een hernieuwde georeferentie.

De markante punten om vondstenkaarten en kadastraal minuutplan over elkaar te leggen zouden kunnen zijn:

1. de scherpe bocht in het zuidoosten van de Hooionkse dijk (bij Van Emmerik).
2. de kruising van Beusingse dijk en IJvelaarse straat, waarbij hulpkaart nr. 19 van sectie A van het kadaster van Den Dungen uit 1870 nodig is, welke kruising gelegen is in het uiterste westen van perceel A235.
3. de Dungense brug.
4. het woonhuis IJvelaar 14 op perceel A297.

Deze punten zijn thans duidelijk in het veld zowel als op de kadasterkaart 1832 te vinden.

Sporen van grondverbetering

afb.8.1 van het rapport Archol205 (deels)

Het rapport heeft een paragraaf 6.1.4. over sporen van grondverbetering (pijl). Enkele verklaringen voor de aangetroffen kuilen van 4 x 1 m worden gegeven: het zouden moestuinbedden kunnen zijn,

het zouden zandwinningskuilen kunnen zijn, of ze zouden het overblijfsel zijn van grondverbeteringswerkzaamheden.

Volgens het rapport zijn ze aangetroffen in de putten 18, 21, 22, 58 en 69 (fig. 6.2). De datering ervan, nl. 14^e eeuws of ouder, berust op 1 scherf in een paalspoor dat zo'n kuil doorsnijdt.

Het land A298 -waarin put 22 ligt - was in 1646 hopland; aan de overzijde van de straat wordt ook hopland vermeld voor het perceel A274 in 1646 en 1667.

Wij veronderstellen dat deze kuilen niets anders zijn dan 17^e eeuwse hopkuilen, waarin hop werd geteeld.⁴ En inderdaad, de kuilen kunnen dan ook als grondverbetering worden aangemerkt, omdat er voor een goede hop-opbrengst flink gemest en *gespaaid* moest worden.

Lavabo

Temidden van onze serieuze opmerkingen mag een gokje gewaagd worden. Lambert van den Yvelaar (O.Praem. van Berne in Heeswijk) was pastoor van Berlicum⁵ in 1429 en was misschien wel eens te gast bij zijn verwanten aan de overzijde van de Aa, die het decorum hoog te houden hadden. De lavabo werd aangetroffen in poel 1 en dateert uit 1400-1450 en was een hangend watervat met 2 tuiten, waarmee de handen werden gewassen.

Het toponiem *IJvelaar*

Bijlage 9 van het rapport vermeldt vele soorten in de poelen gevonden stuifmeel. Het gaat hier over pollen met een datering uit de 15^e eeuw. Leuke soorten zijn gewone waterbies (*Eleocharis palustris*) en egelboterbloem (*Ranunculus flammula*). Opvallend afwezige is de ijf, *Taxus baccata*.

Dat wil zeggen dat deze struiken in de 15^e eeuw al geheel waren verdwenen van den "IJf-laar".

Het is niet verwonderlijk dat het toponiem ouder moet zijn dan 15^e eeuw.

Perceelsbeschrijvingen A298-304

Bij de interpretatie van de bodemvondsten (zie vorige artikel) wordt gebruik gemaakt van de historische informatie over de percelen A298-304. Deze is vervat in de beschrijvingen van die percelen.

Perceelsbeschrijving A298

Verpondingsboek 1704 e.v.

Aart Laureijns van Veghel, huis en erf, 8 lop 14 r

de weduwe Willem van Coesfelt

Hendrik Hendriks Broeren

Hendrik Antonie Goossens bij koop 1789

Jan Peters van den Steen bij koop

Goijaart van der Donk bij koop 1803

Kadaster 1832

A 298 Goijaart van der Donk, bouwland 1.08.60 ha

Oudere akten

1

R1689, fo 348, 6-4-1702

Claaske dr Jan Peters van den Braack, wonend in Berlicum,

x

Yke Claas Willems

draagt op aan Aart Laureijns van Veghel een welgelegen woonhuijs, erve, hof, boomgaard en ackerlant, 8 lop 4 r, op den IJvelaar

tussen Frans Hendriks van der Drieborgt e.a. (A305 schuur)

wed Wouter Cornelis van Hannen (A299)

Peter Jans Leijtens (A169)

Willem Jans Spierings e.a. (A274)

haar aangekomen van haar ouders, belast met 7 st.

2

R1656C, fo 77, 24-9-1695

Peter Herman Jans

1/5 in huis, erf, hof en akkerland, 5 lop, op den IJvelaar, dat hij in coop verkregen had tegens Matheus Theunis Gluvmans 18-12-1694,

draagt hij op aan Peter, Claaske, Jenneke en Crijntje kinderen van Jan Peter Jan Joosten, belast met 1/5 van 7 st het geestelijk comptoir.

3

R1908, fo 27, 6-3-1694

Jan z Teeuwen Tonis Gerits Glaudimans, overleden 15-2-1694 in Berlicum, laat na 1/5 van woonhuis, erve, hof, boomgaard en akkerland, 8 lop en enige roeden, op de IJvelaar, t gene des somers is verdroogende en swinters verdrinckende, belast met 1 pond rentmeester geestelijke goederen; getaxeert op 10 gulden.

4

N2853, fo 30, 19-3-1685

Peter Herman Jansen van Vught, wonende Berlicum, verhuurt aan Claas Dirks, wonende DD, een huis, hof en boomgaard, groot 8 lop, op den IJvelaar, voor 6 jaar.

Belending bij A299 in 1687 Peter Hermans.

5

Berlicum R59, fo 58v, 5-12-1663

Jan Peter Jan Joosten

x

Ycke dr Claas Claas Goijaarts

x

Catalijn Aart Peter Colen

krijgt bij deijling (1^e lot) een huis en aangelag, 8 lop, op de IJvelaar tussen Peter Dirk Teunis (A301-4)

erfgen. Peter Denen (A305)

Dirk Thonis Roeffen (A168? of 296?)

de straat

belast met 1 pond de rentmeester Schuil.

Belending bij A305 in 1663 de kinderen Claas Willems.

6

R1602, fo 60, 1-12-1646

De voogden van Aalke en Yken drs van Claas Claassen en w Catalijn Peter Aart Colen ontvangen bij erfdeling (2^e lot) van heer Walraven Colen en Lijske Aart Peter Colen een huis, hof, boomgaard, hop- en akkerland, 8 lop, op den IJvelaar tussen Dirk Thonis Roeffen (A296)

de kinderen Jan Willems (A299)

Peter Daniels (A305)

de carthuisers (A169)

belast met 7 st rentmr. geestelijke goederen.

Grondcijzen, nrs. 775, 943 en 1062.

Belendingen bij A296 in 1638 de kinderen Aart Peter Colen, in 1637 Aart Peter Colen; en bij A305 in 1626 de kinderen aart Peter Colen.

7

R1532, fo 57, 6-10-1620

heer Walraven z Aart Peter Colen, priester,

x

Heijlwich Adriaans Vilts, erft een woonhuijs en akkerland, 10 lop,

tussen de gemeijne straat
Daniel Fransen
Jan van Uden
de cartuizers (A169),
belast met 1 pond de pastoor DD.

Belendingen bij A305 in 1618 de kinderen Arnt Peter Colen, in 1610, 1608, 1603 en 1597 Arnt Peter Colen; bij A304 in 1589 Arnt Peter Zeben; bij IJvelaar 14 in 1568 en 1565 Arnt Peter Zeben.

8

R1383, fo 44, 21-11-1562

Dirk z w Gisbert van Best

x

Willemke dr w Godschalk z w Willem Sanders van Os

x

Catarina dr Henrik Gijsbert Engberts van den IJvelaer

Wouter z w Laureijns Marcelisz

x

Catarina dr w Joseph Rovers

x

Willemke voornoemd

huis, erf, hof en land 10 lop en 3 morgen wei [d.i. A168] op de IJvelaer

tussen Mechtelt wed Willem Dirx (A299) en de carthuizers (A169) e.a.

de kinderen w Klaas Peters (IJvelaar 14)

de yeverlaersche straet

Arnt Peter Colen (A168) en de kinderen Klaas Peters (A305)

geven zij ten cijns om 2 gld aan Arnt Peter Colen,

belast met grondcijnsen 1 oude grote en 2 oude penningen, 2 pond, 8 pond Maria dr Frans de Bijde, 1

pond kapel DD, 5 pond Catarina wed Willem Rутten, 4 lopen rog 4^e orde, 1 mud rog, 1 mud rog het

kapittel DB.

9

OSA1589, ongef., 1553

Adriaan zone Oijke van Haren huurt van Dierck van Best een huis met 4 lopensaten land; geset op 9 gld.

En 1 ½ mergen.

Belendingen bij A304 in 1553 Katarina Schalken; bij IJvelaar 14 in 1552 Willemke wed Josef Roovers, in 1539 Katarina wed Godschalk Willems en in 1524 Henrik Gijben; bij A299 in 1541 Katarina wed Godschalk van Os, in 1532 Katarina wed Godschalk Willems en in 1528 en 1527 Henrik Gijsberts; bij A274 in 1529 Godschalk Willems.

10

R1292, fo 14, 4-11-1518

Henrik z w Gijsbert Engberts

x

w Petra dr w Everart die Weerdt

het vruchtgebruik van huis, erf, hof en aangelag, op de Yevelaer

tussen Hilleke wed Peter Henriks (IJvelaar 14)

de straat

Hilleke (A312 en 168)

de karthuizers (A169)

draagt hij op aan zijn dochter Katarina en haar man Godschalk z w Willem Zanders.

Zij verkopen dan een cijns.

Lasten: grondcijns 1 oude grote, 2 mud rog Yda wed Jan Kanapart en 1 mud rog Helena van Gerwen begijn.

11

R1285, fo 23v, 21-11-1514

Henrik z w Gijsbert Engberts

x

w Petra dr w Everart die Weert
het vruchtgebruik van huis, erf, hof en aangelag, 10 lop, op den Yvelaer
tussen Peter Henriks (IJvelaar 14)

Agnes wed Huibert Schoemaker (A299)

de straat

de Karthuizers (A169)

draagt hij op aan Godschalk Willem Zanders man van Katarina zijn dochter; dezen verkopen een
cijns.

Lasten: 1 oude grote grondcijns, 2 mud rog div. pers. en 8 pond Henrik van Merlaar.

12

R1267, fo 3v, 9-11-1498

Henrik z w Gijsbert Engberts van den Yevellaer verkoopt Jan Kanapart een pacht 1 mud rog uit huis,
erf, hof en aangelag, 10 lop, en 3 m, opten IJvelaar

tussen de karthuizers (A169)

kinderen Arnt Berniers (IJvelaar 14)

de straat

de karthuizers.

Transport van deze pacht in R1268, fo 51v, 2-6-1500.

De pacht werd gelost in 1599 door Arnt Peter Colen.

Belendingen bij IJvelaar 14 in 1511 Henrik Gijsberts en in 1504 Henrik Gijsbert Engberts.

13

R1265, fo 632, 25-8-1497

Henrik z w Gijsbert Engbrechts van den Yvelaer had een lijfrente 4 gulden verkocht uit huis, erf en
hof en land op den Yvelaer.

Belendingen bij A299 in 1491 Henrik Gijben en in 1489 Henrik Gijsbert Engberts.

14

Henrik z w Gijsbert Engberts verkoopt een cijns uit huis, erf, hof en land, 10 lop, op den Yvelaer

tussen Peter z w Henrik Berniers (IJvelaar 14)

de karthuizers (A169)

Jan Aarts (A312+168?)

de straat.

15

R1256, fo 242v, 2-3-1487

Henrik z w Gisbert Engberts van den Yvelaer verkoopt een pacht uit huis, erf, hof en aangelag, op den
Yvelaer

tussen kinderen w Henrik Berniers (IJvelaar 14)

de karthuizers (A169)

Jan Arnts (A312+168?)

Huibert Schoemaker (A299);

gelost in 1577 door Arnt Peter Colen.

Transport van die pacht aan Jan Kanapart in R1266, fo 382, 6-8-1498.

16

R1255, fo 441, 6-7-1486

Henrik z w Gijselbert Engberts van den Yvelaer verkoopt een pacht 1 mud rog aan Robbert z w Jan
Robben van Houthem uit huis, hof, erf en 8 lop en 2 ½ m land, op den Yvelaer

tussen kinderen Henrik Berniers (IJvelaar 14)

Katarina wed Gerard Corff (Hooidonksedijk 10 en A341)

Huibert Schoemaker (A299) e.a.

de kinderen Henrik Berniers.

Transport van die pacht in R1264, fo 245v, 21-7-1495.

17

R1253, fo 130, 7-8-1484

Henrik z w [Gijsbert z w] Engbert van den Yvelaer belooft een cijns 4 pond uit huis, erf, hof en aangelaeg, 5 m, op de yvelaer tussen Roelof Artns
Katarina wed Gerard Corf
Boudewijn Vilt
Jan Arnts.

18

R1252, fo 413, 11-1-1483

Henrik z w Gijsbert Engberts van den Yvelaer verkoopt een pacht uit huis, erf, hof en land, 5 m, op die dungen tussen Hubert Schoemaker (A299)
de kinderen Henrik Luijten (IJvelaar 14)
der karthuisers (A169)
de straat.

19

R1251, fo 403v, 2-5-1482

Henrik, Marselis en Willem zonen van w Gijsbert Engberts van den Yvelaer beloven een pacht te betalen uit huis, erf, hof en aangelaeg van Henrik, op den Yvelaer tussen de straat
w Henrik Arnt Berniers (IJvelaar 14)
de karthuisers (A169)
w Henrik Arnt Berniers.

20

R1251, fo 575, 5-3-1482

Marcel en Willem zonen van w Gijsbert z w Engbert Willems van den Yvelaer
Henrik Valkenborch z w Willem man van Katarina dr w Gijsbert
Klaas z w Jan Moenen man van Aleit dr w Gijsbert
5/6, van hen en van Engbert z w Gijsbert, van huis, erf, hof en land op den Yvelaer tussen Henrik Barnierssoen
de waterlaet
Jan van den Yvelaer (oude belending uit 1395),
welk huis Engbert z w Willem van den Yvelaer verkregen had tegen Marten en Barnier zonen van w Jan Keijsters (zie akte 25),
dragen zij op aan Henrik z w Gijsbert,
belast met 1 oude grote de hertog, 2 pond heer Zeger van den Brande pr, 8 pond Henrik van Meerlaer en 4 vatzaad rog de 4^e orde.

21

R1249, fo 74-74v, 5-2-1480

Henrik, Marcelis en Willem zonen w Gijselbert z w Engelbert van den Yvelaer verkopen Gerard van der Hellen Jacobs een cijn van 10 pond uit huis, erve, hof en aangelaeg op den Yvelaer tussen Marie Luijten
de Karthuisers
Marie Luijten.

Transport van die cijns in R1363, fo 27v, 7-6-1553 en R1641, fo 34, 18-11-1664.

22

R1249, fo 160v, 31-12-1479

Gijsbert z w Engberts van den Yvelaer

x

w Katarina dr w Roelof van Meerlaer
het vruchtgebruik van 2/7 van huis, erf, hof en akker, op den Yvelaer tussen kinderen Henrik Arnts (IJvelaar 14)
Hubert Schoenmaker (A299) en Gerit Corff (A341)
kinderen Henrik Arnts
de straat

draagt hij op aan zijn zonen Marcel en Willem.

Dezen verkopen een cijns 30 pond aan Aart Roelofs van der Rennendonk.
Transport van die cijns in R1252, fo 42, 6-8-1483 en R1255, fo 301, 22-7-1486, waarmee afgelost.

23

R1248, fo 141v, 8-1-1479

Gijsbert z w Engbert van den Yevelaer

x

w Katarina dr w Roelof van Meerlaer

het vruchtgebruik in 1/7 van huis enz. op den Yevelaer

tussen Gerit Corff (Hooiconksedijk 10)

kinderen w Arnt Berniers (IJvelaar 14)

de straat

kinderen w Arnt Berniers

draagt hij op aan Klaas z w Jan Moenen man van Aleit. Dezen verkopen een cijns.

Transport van die cijns in R1253, fo 171v, 7-11-1483.

24

R1233, fo 268v, 9-8-1464

Gijsbert z w Engbert van den Yevelaer verkoopt een cijns van 8 pond uit huis, erf, hof en land, 10 lop, ten Yevelaer

tussen erfgenamen Henrik Arts

de straat

Ludolf van den Water (A169)

Henrik Arnsts' erfgenamen.

Belendingen bij A299 in 1462 en 1461 Gijsbert Engberts van den Yevelaer; bij IJvelaar 14 in 1446 en 1444 Gijsbert Engbertssoen, in 1439 Gibo Engbert Willems van den Yevelaer, in 1437 Gijsbert Engberts Vilt; bij A302 in 1428 Engelbert van den Yevelaer; bij A299 in 1421 Engbert van den Nijvelaer.

25

R1180, blz 581, quinta post 1-8-1396

Marten en Bernier zonen van w Jan Keijsters

een huis, erf, hof en akker, op de Yvenlaer

tussen Henrik Barnierssoen (IJvelaar 14)

de waterlaet en erfgenamen w Jan van den Yvelaer (oude belending),

welk huis zij hadden gekocht van hun broer Aart z w Jan Keijsters,

verkopen zij aan Engbert z w Willem van den Yvenlaer,

belast met ½ van 4 pond.

Aart z w Willem van den Yvelaer ziet van vernadering af.

26

R1180, blz 502, quinta post Bartholomeus 1395

Arnt z w Jan Keysters

een huis, erf, hof en akker en weiland (A168) op den yvenlaer

tussen Henrik Bernierssoen

den waterlaet en erfgenamen w Jan van den Yvelaer

verkoopt hij aan Maarten en Barnier zonen w Jan Keijsters,

belast met een grondcijns de hertog en 4 pond.

27

R1179, blz 547, quinta post palmzondag 1393

Aart z w Jan van den Yevenlaer

huis met zijn grond en akker, op de Yevenlaer

tussen Henrik Berniers (IJvelaar 14)

Boudewijn Otten en de watergrave

verkoopt hij aan Bernier zijn broer z w Jan van den Yevelaer,

belast met 4 pond en een hertogscijns.

Belending bij A299 in 1392 kinderen Jan Keijster.

28

R1178, fo 382v, 2-2-1390 of zaterdag na 5^e zondag na pasen 1390

Aart, Marten en Bernier, zonen van w Jan die Keyster maken een erfdeling van de goederen van hun vader.

Aart krijgt een huis, hof en 7 lop land, op den yvenlaer tussen Henrik Bernierssoen

de erfgenamen Jan van den Yvelaer (A299).

Aart verkoopt een cijns 40 s daaruit aan Klaas z w Engbert van Maren den sweertveger.

Transport van die cijns in R1199, fo 265, 2-12-1428 en R1200, fo 56v, niet afgemaakte akte van 11-2-1430.

Aart belooft zijn broer Berniers een cijns. Transport daarvan in R1188, fo 485v, 1414.

Belendingen bij A299 in 1384 en 1383 Jan Keijster.

Evaluatie

Erfdelingen waren er in 1663, 1646, 1620 en 1390.

De belending van akte 17 kan niet worden ingevuld. Als Gerard Corf bij de belending voorkomt, dan is het de kamp weiland A168, bij dit huis behorend, die grenst aan A341.

Hier stond een huis tot in de 18^e eeuw, ongetwijfeld aan de straat.

Hopland in 1646.

Perceelsbeschrijving A299+300

Verpondingsboek 1704 e.v.

Anna wed Wouter Cornelis van Hannen, huis en aangslag 1 lop 9 r

Antonij Jan Coolen bij erfenis 1755

Catalijn wed Adriaan Schoenmakers

Adriana Antoni Coolen vrouw van Leendert Rovers

de erfgenamen

Annemie Jans den Otter

Goijaart van der Donk bij koop 1799

Kadaster 1832

A299 huis 0.06.50 ha Goijaart van der Donk

A300 bouwland 0.15.70 ha Goijaart van der Donk

Oudere akten

Belending bij A298 in 1702 wed Wouter Cornelis van Hannen; bij A301-4 in 1702 wed Wouter Cornelis van Hannen en in 1701 Wouter Cornelis Wouters; bij A274 in 1701 Wouter Cornelis van Hannen.

1

R1635, fo 86v, 5-6-1687

Wouter z Cornelis Wouters van Hannen

x

Theuniske Teeuwens

ontvangt bij deijling (1^e portie) een huis, esthuis, erve en boomgaard op de IJvelaar tussen Peter Hermans (A298)

de straat

Adriaan Wouters van den Bosch (A302)

Peter Hermans,

belast met 21 st. grote gasthuis DB.

Belending bij A301-4 in 1667 Cornelis Wouters en in 1646 kinderen Jan Willems; bij A298 in 1646 kinderen Jan Willems.

Grondcijns nr 778e, 947, 1064.

Belending bij A301-4 in 1612 Willem Dirx, in 1608 Jan Willems, in 1599 Jan Willem Dirx, in 1589 kinderen Willem Dirx, in 1553 en 1543 Willem Dirks; bij A298 in 1562 Mechtelt wed Willem Dirx.

2

OSA 1553, ongefol., 1553

Willem Diercx bezit en gebruikt een huis met 1 lop land, geset op 3 gld.

3

R1335, fo 139v, 20-3-1542

Willem z w Dirk Jans

x

Mechtelt dr w Jan Huberts Schoenmaker

verkoopt een cijns uit huis, erf, hof en aangelag, 3 lop, op de Nyevelaer tussen Katarina wed Godschalk van Os (A298)

Gerard Joosten (A304)

de straat

Katarina wed Godschalk van Os

belast met 3 blank grondcijns en 3 gld div. pers.

4

Willem z w Dirk Jans

x

Mechtelt nat dr w Jan Henriks

verkoopt een cijns aan Adriaan Henriks Spierings uit huis, erf en hof en land, aen den nyewelaer tussen Thijs opte hoeve

Katarina wed Godschalk Willems (A298)

de straat,

belast met 3 ½ gld.

Transport van die cijns in R1348, fo 89, 1546.

5

Willem z w Dirk Jans

x

Mechtelt dr w Jan Henriks

verkoopt een cijns uit huis, erf en hof op de IJveler tussen Joost Vorsters (A304)

Henrik Gijsberts (A298)

de straat

Henrik Gijsberts, belast met een grondcijns en 8 pond div. pers.

6

R1842, fo 282, 30-1-1527

Margriet dr w Hubert Wouters van den Spijker krijgt bij deijling van de goederen van haar broer Gijsbert

een huis, erf, hof, boomgaard en aangelag, 1 zesterzaad, opte Nyevelaer tussen de nyevelairse straat

Henrik Gijsberts (A298)

Joost Gerards (A304)

Henrik Gjsberts,

belast met 2 ¾ st grondcijns, 4 pond Everart van Berlicum scaelmeker en 4 pond Katarina van den Broek.

Belending bij A298 in 1514 Agnes wed Huibert Schoemaker.

7

R1260, fo 254v, 10-5-1491

Hubert z w Wouter van den Spijker verkoopt een pacht van 1 mud rog uit huis, erf, hof en aangelag, op den yvelaer

tussen Henrik Gijben

de straat

Henrik Gijben (A298)

Boudewijn Vilt (A301+2)

8

R1258, fo 374, 29-5-1489

Huibert z w Wouter van Rutt verkoopt een cijns uit huis, erf, hof en aangelag
tussen Boudewijn Vilt (A302)

Henrik z Gijsbert Engberts (A298)

de straat

Henrik z Gijsbert Engberts.

Belending bij A298 in 1487 en 1486 Huibert schoenmaker.

9

R1255, fo 453, 2-8-1486

Huibert z Wouter van den Spijker verkoopt een pacht ½ mud rog uit huis, erf, hof en land, 3 lop, op de
Yevelaer

tussen Henrik Gijsbert Engberts

de straat

Henrik Gijsbert Engberts (A298)

Boudewijn Vilt (A302).

Transport van die pacht in R1259, fo 91v, 18-12-1489.

10

R1254, fo 246, 15-3-1485

Hubert z Wouter van Rutt verkoopt een cijns uit huis, erf, hof en land op de Yevelaer, 1 zesterzaad
tussen Henrik Gijben (A298)

Boudewijn Vilt (A302)

Henrik Gijben

de straat.

Belending bij A301+2 in 1483 Huibert Wouters van den Spijker; bij A298 in 1483 Huibert
schoemaker.

11

R1251, fo 430v, 10-6-1482

Hubert z Wouter van Rutt alias van den Spijker belooft een cijns te betalen uit huis, erf, hof en land, 1
zesterzaad, op de Yevelaer

tussen Henrik Gijben

de straat

Henrik Gijben (A298)

Boudewijn Vilt (A302).

Transport van die cijns in R1408, fo 274v, 17-6-1596.

12

R1249, fo 361, 31-5-1480

Huibert z w Wouter van Ruet alias van den Yevelaer verkoopt J. van den Kollick een cijns 2 pond uit
huis, erf, hof, 1 zesterzaad, op den Yevelaer

tussen de straat

Gijsbert Engberts (A298)

Boudewijn Vilt (A302)

Gijsbert Engberts.

Belending bij A298 in 1479 Hubert schoenmaker; bij A302 in 1477 en 1476 Huibert Wouters van den
Spijker.

13

R1232, fo 243, 18-8-1462

Hubert z w Wouter van den Spijker verkoopt Everart Colen van Berlikem een cijns uit huis, erf, hof
en land, op den Yvelair

tussen de straat

Gijb Engberts
Gijb Engberts (A298)
de kinderen w Henrik Vilt (A302).

14

R1231, fo 138v, 17-7-1461
Henrik en Jan zonen van w Wouter van den Yevelaer
Geris z w Willem van Herpen man van Sophie dr w Wouter van den Yevelaer
een schuur, met zijn grond, hof, opten Yevellaer
tussen Henrik Vilt (A302)
 Huibert z Wouter van den Spiker (A299)
 Gijsbert z Engbert van den Yevelaer
 de gemeijnte
verkopen zij aan Huibert z Wouter van den Spiker,
belast met ½ oude grote grondcijns.

15

R1231, fo 180v, 20-1-1461
Peter die Vrieze z w Peter die Vrieze
 x
 Bertha Boudewijn Otten
Jan z w Henrik smeeds van Bruggen man van Heilwich dr w Peter die Vrieze
Aart z Jan Aarts man van Barbara dr w Peter die Vrieze
Andries en Sophie kinderen van w Jan van Hall
 x
 Bertha dr w Boudewijn Otten
Peter z w Gielis Willems man van Engel dr w Jan van Hall
Hessel z w Gijsbert Hessels man van Otta dr w Jan van Hall
Willem van den Yevelaer z w Jacob van den Yevelaer z w Boudewijn Otten
Boudewijn z w Boudewijn Otten
een schuur en hof, opte Yvelaer
tussen Henrik Vilt (A302)
 de erfgenamen Boudewijn Otten (A299)
 Gijsbert Engberts van den Yvelaer (A298)
 de straat
ten behoeve van Henrik en Jan zonen van Wouter van den Yevelaer z w Boudewijn Otten en
Geris Willem Gerit man van Sophie dr Wouter van den Yevelaer
doen zij afstand.

Peter, Jan, Aart, Andries, Sophie, Peter, en Hessel
huis, erf en hof van w Boudewijn Otten, opten Yevelaer
tussen de schuur en hof van w Boudewijn Otten
 Gijsbert Engbrechts van den Yevelaer (A298)
 de straat
 Gijsbert

verkopen zij aan Hubert z Wouter van den Spiker,
belast met 1 oude grote grondcijns.

Henrik z w Wouter van den Yevelaer z w Boudewijn Ottensoen en
Geris z w Willem Gerissoen man van Sophie
¼ van dat huis, geweest van Jan z w Wouter van den Yevelaer, verkopen ze aan Huibert.

Willem van den Yevelaer z w Jacob van den Yevelaer z w Boudewijn Ottensoen
¼ van dat huis
verkoopt hij aan Huibert.

Ger? z Boudewijn z w Boudewijn Otten
¼ van dat huis
verkoopt hij aan Huibert.

Belending bij A302 in 1428 Willem Boudewijn Otten.

16

R1192, fo 400v, 27-11-1421

Willem z w Boudewijn Ottensoen belooft zijn natuurlijke zoon Aart, verwekt bij Mechtelt Sluijsmans, een cijns 2 ½ pond uit huis, schuur met zijn grond, hof op dungen tussen Lambert die smyt (A302)

Engbert van den Nyvelaer (A298)

de straat

Engbert.

Jacob z w Boudewijn Otten doet afstand tbv Aart.

Belending bij A302 in 1394 Boudewijn Otten; bij A298 in 1393 Boudewijn Otten.

17

R1179, blz 284, quarta post Egidii 1392

Boudewijn Ottensoen

x

Sophie dr w Willem van den Yvelaer

krijgt bij deijling tegen Art z w Willem van den Yvelaer

een huis, schuur en hof op den yvelaer

tussen kinderen Jan Keijster (A298)

de straat.

18

R1177, fo 166v, 25-11-1384

Jan, Lambert en Baat kinderen van w Lambert van den Yvelaer

Alart van Cloehoven van den Dunghen man van Jutta dr w Lambert van den Yvelaer

van een huis en hof op de Yvelaer

tussen Jan die Keijster (A298)

de straat

doen zij afstand ten behoeve van Engbert z w Willem van den Yvelaer.

19

R1177, fo 160v, sexta post Lucas 1384

Jan, Lambert en Beatrijs kinderen van w Lambert van den Yvelaer

Alart van Cloehoven man van Jutta dr w Lambert

Jacob van den Yvelaer

van huis en hof van w Willem van den Yvelaer, op de Yvelaer

tussen Jan Keijster (A298)

de straat

doen zij afstand ten behoeve van Aart z Willem van den Yvelaer en Boudewijn Ottensoen.

20

R1177, fo 29, quarta post Laetare 1383

Boudewijn Ottensoen en Aart Willems krijgen bij deijling een hofstad en schuur op de Yvelaer

tussen Jan z w Lambert van den Yvelaer (A302)

kinderen w Willem van den Yvelaer (A299 deel?)

Evaluatie

Erfdelingen in 1687, 1527, 1392 en 1383.

Gezien de omvang van het aangelag (slechts 1 zesterzaad = 2 lopensaten = 0,22 ha) kan dit geen boerenbedrijf = boerderij zijn geweest. In de 15^e eeuw was Huibert Wouters schoenmaker.

Perceelsbeschrijving A301+302

Verpondingsboek 1704 e.v.

Willem Jans Spierinx het middelste [moet zijn: laatste] deel van bouwens hoofken, 1 lop den Armen in DD

Kadaster 1832

A301 bouwland en
A302 huis Den Armen van Den Dungen

Oudere akten

1

R1908, fo 70, 1702 [betreft A301-304 terug tot aan 1514]
Peterke dr Adriaan Wouters van den Bosch, overleden in DD 25-5-1702, laat na 3 lop min 1 r teullant,
bouwens hof, op de Yvelaar
tussen weduwe Wouter Cornelis van Hannen (A299)
Peter Jansen Leijtens (A169).

2

R1636, fo 380, 4-2-1701
Peterke dr Arien Wouters van den Bosch
x
Heijltje Peter dircx
erft (5^e portie) een perceel teulants, 3 lop, op den ijvelaar
tussen Wouter Cornelis Wouters (A299)
Peter Jans Leijten (A169)
Hendrik Wouters van den Bosch (A273 over de straat)
Peter Jans Leijten
belast met het onderhoud van de vonder van daer in Peter Jan Leijtens camp leggende.

Belending bij A299 in 1687 Adriaan Wouters van den Bosch.

3

R1642, fo 203, 5-7-1667
Heijlke dr Peter Dirk Antonis van den Yvelaar
x
Marieke Peter Aarts
erft bij deijling (2^e lot) een perceel soo boomgaert als ackerlant, Adriaans hoofken, 4 lop
tussen de ijvelaersche straet
erfgenamen Lenaart Jan Lenaarts (A169)
Cornelis Wouters (A299)
erfgen. Lenaart Jan Lenaarts.

Belending bij A298 in 1663 Peter Dirk Teunissen; bij A299 in ca. 1640 heer Walraven Aarts.

4

R1458, fo 420, 5-5-1612
Henrik, Jan en Thomas zonen w Boudewijn Henriks van Geffen
Marieke dr w Boudewijn Henriks van Geffen
Heilwich dr w Boudewijn Henriks van Geffen
een ackerken teullants, 3 lop, opten nijvelaar
tussen de karthuizers in Vucht (A169)
Willem Dirix (A299)
Aart Peter Colen (A298)
de gemeijn stege
dragen zij op aan Arnt z w Peter Colen.

5

R1481, fo 96v, 4-6-1608
Henrik z w Boudewijn Henriks verkoopt een cijns uit 1/6 van een hofstadt daer op een huijs te staen
plach, en erfenis, 4 lop, opte Nijvelaar
tussen Jan Willems (A299)
de straat
een kamp van Delis Jan Delis (A169),
belast met 2 ½ gld Aart Peter Colen, 30 st. iemand hem onbekend, 5 cijnschoenen Koudewater (uit het geheel).

De voogden van de kinderen van Henrik losten in 1639.

6

R1438, fo 175, 20-12-1599

Henrixke dr w Henrik Jans van Geffen

x

w Aart Willems

de tocht in 1/3 van een vervallen huijs, met land, 3 lop, op de IJvelaar
tussen de carthuizers (A169)

Jan Willem Dirks (A299)

Arnt Peter Colen van den IJvelaar (A298)

de gemeijne steeg

draagt zij op aan Willem haar enige zoon.

Willem verkoopt het aan Arnt Peter Colen.

Last: 6 smael hoenderen Koudewater, 6 gld 10 st div. pers.

7

R1438, fo 173, 20-12-1599

Hanrick z w Adriaan Henrixs van Geffen, wonende in Berlicum, 24 jaar gepasseerd,

1/3 in een vervallen huijs, en grond, 3 lop, op de Nyevelaer

tussen de cartuizers (A169)

Jan Willem Dirx (A299)

Aart z w Peter Colen (A298)

een gemeijn stege

verkoopt hij aan Arnt z w Peter Colen van den IJvelaar,

belast met 6 smael hoenderen Koudewater, 6 gld 10 st. div. pers.

8

R1416, fo 392v, 15-5-1589

Adriaan en Henrica kinderen van w Henrik Henriks van Geffen

de ½ in huis, erf, hof en land, op den IJvelaer

tussen de kinderen Willem Dirxs (A299)

de karthuizers in Vucht (A169)

de straat

Arnt Peter Zeben (A298)

verkopen ze aan Boudewijn z w Henrik Henriks hun broer,

belast met 2 gld 11 st Arnt Peter Zeben, 2 gld 9 st Jan Roelofs, 1 ½ gld Maria Gerits, 6 smael
hoenderen.

9

OSA1589, ongefoll., 1553

Henrik van Geffen bezit en gebruikt een huis met 1 lop land opten Yeveler; geset op 2 gld.

10

R1364, fo 118, 29-12-1553

Henrik z w Henrik Gerartssoen verkoopt Arnt Peter Cool Zeben een cijns uit een huis, erf, hof, op den
Yevelaer

tussen de straat

convent Karthuizers en Catharina Schalken (A298)

Willem Dirix (A299)

Karthuizers (A169),

belast met 6 kapoenen Koudewater, 7 pond Jan Peter Jacobs, 3 pond, 3 gld Maria wed Gerard Joost
Gerards.

11

R1340, fo 29v, 12-11-1543

Maria [Bernier Arnts]

x

w Gerard z w Joost Gheritssoen

de tocht in ½ van een huis, erf en hof op den Yevelaer

tussen de straat

de Karthuizers en Katharina Schalken (A298)

Willem Dierixsoen (A299)

de Karthuizers (A169)

welk ½ huis Joost en Adriana, haar onmondige kinderen, ten deel gevallen was bij deijling, na de dood van Gerard Joost Gerits,

draagt zij op aan de voogden Jan z w Gerard Peters, Henrik Heijmeriks, Jan Goijaarts en Arnt Gerits. Joost en Adriana, en ook Heijlwich dr w Joost Gerits die de andere ½ heeft, geven het huis ten cijns aan Henrik z w Henrik Gerits,

om de lasten, nl. 6 kapoenen Koudewater, 7 pond Jan Peter Jacobs, 3 pond, en om 3 gld.

Die laatste cijns werd gelost in 1615 door Arnt Peter Colen.

Transport van die cijns in R1356, fo 356v, 10-7-1551.

Belendingen bij A299 in 1541 Gerard Joosten, in 1532 Thijs opte hoeve, in 1528 Joost Vorsters, in 1527 Joost Gerards. [Joost Gerard Peters is man van Maria Boudewijns Vilt; Boudewijn is Bouwen van Bouwens hoofke]

Belendingen [dit betreft A301+302 terug tot 1383]

bij A303+304 in 1505 Boudewijn Vilt; bij A299 in 1491, 1489, 1486 en 1485 Boudewijn Vilt; bij

A303+304 in 1484 Boudewijn Henriks Vilt.

12

R1253, fo 163v, 17-10-1483

Boudewijn z w Henrik Vilt verkoopt een cijns 6 pond aan Dirk Henriks Colen alias die Dorre uit huis erf, hof en aangelag, 1 zesterzaad, op den Yevelaer

tussen Hubert van den Spijker Woutersz (A299)

erfgenamen w Cool Vrancken (A303+304)

de straat

Henrik Gijsbert Engberts (A298)

Belendingen bij A299 in 1482 en 1480 en bij A303+304 in 1480 Boudewijn Vilt.

13

R1247, fo 232, 4-12-1477

Otta dr w Henrik Vilt

een huis, erf en hof, 3 lop, op den Nyevelaer

tussen Huibert z w Wouter van den Spijker (A299)

Cool Francken (A303+304)

de straat

de karthuizers (A169)

welk huis zij bij deijling had verkregen, draagt zij op aan Boudewijn z w Henrik Vilt haar broer, belast met 7 pond.

Boudewijn verkoopt aan Otta een cijns daaruit, die in 1614 werd gelost door Arnt Peter Colen.

Transport van die cijns in R1281, fo 267v, 21-8-1512; R1301, fo 49, 27-11-1523 en in R1397, fo 392v, 5-1-1574

14

R1245, fo 211, 10-2-1476

Otta dr w Henrik Vilt krijgt bij deijling van de goederen van haar vader (4^e portie) een huis, erf, hof en 3 lop land op den Nyevelaer

tussen Hubert z w Wouter van den Spijker (A299)

Coel Vrancken (A304)

de straat

de karthuizers (A169).

Belendingen bij A299 in 1462 kinderen w Henrik Vilt en in 1461 Henrik Vilt.

15

R1218, fo 18, 8-11-1447 (niet gepasseerd?)

Jan z Matheus Geritssoen

op huis, erf, hof en aangelag op den Yvelaer
tussen Engbert van den Yvelaer en Jan Watermael
de straat (oude belending uit 1428,
welk huis enz. Henrik Vilt z w Henrik Vilt verkregen had tegen Hilla dr w Boudewijn z w Klaas van
den Water, ten behoeve van Henrik Vilt z w Henrik Vilt heeft hij vertegen.

16

R1215, fo 17, 12-11-1444

Hylla dr w Boudewijn z w Klaas van den Water

x

w Lijsbet dr Willem van den Hoernic

huis, erf, hof, erfenis, op den Yvelaer

tussen Engbert van den Yvelaer en Jan Watermael

de straat (oude belending uit 1428)

hetgeen Boudewijn had gekocht van Lambert van den Yvelaer z w Jan van den Yvelaer,

draagt zij op aan Henrik Vilt z w Henrik Vylt.

Boudewijn z w Boudewijn ziet van vernadering af.

17

R1198, fo 164v, 10-1-1428

Lambert van den Yvelaer z w Jan van den Yvelaer

huis, erf, hof, aangelag op den Yvelaer

tussen Engelbert van den Yvelaer (A298) en Jan Watermael

de straat

Cool Vrancken (A304)

Willem z Boudewijn Otten (A299)

verkoopt hij aan Boudewijn z w Klaas van den Water man van Elizabet dr Willem van den Hoernic,

belast met een hertogscijs en 3 pond Lambert van den Yvelaer z w Lambert die hij [de verkoper] uit

een beemdje aldaar had verkocht en die Boudewijn en Elizabet moeten betalen.

Belending bij A299 in 1421 Lambert die smyt.

18

R1182, fo 419, quinta post exaudi 1402

Lambert van den Yvenlaer z Jan

een huis met zijn hofstat, op den Yvenlaer

tussen de straat

Henrik z w Willem van den Yvenlaer

draagt hij op aan zijn vader Jan.

last 1 mud rog Arnt Hoernken.

19

R1175, fo 133 15 feb 1394?

Jan Lemmens van den Yvelair

het vruchtgebruik en alle recht in huis, hof en ... op die yvelaer

tussen Frank Coelkenssoen (A304)

Boudewijn z w Otten (A299)

draagt hij op aan zijn zoon Lambert.

De lasten (doorgestreept; ook uit ander goed) grondcijs, 1 mud rog Arnt Hannen, 6 pond Lambert

Keelbreker en Lambert z w Lambert van den Yvelaer.

Belendingen bij A304 in 1392 en 1389 Jan Lemmens, en in 1383 Jan Lamberts van den Yvelaer.

20

R1177, fo 82v, 13-10-1383

Jan Lemmenssoen

een huis en hof op dungen

tussen Jan Keijsters (A298)

de straat

verhuurt hij [met ander goed] aan Lambert Keelbreker, Jan van Hemert en Jan van Engelant, voor 6 jaar,
belast met 9 oude groten en 1 mud rog.

21

R1177, fo 29, quarta post laetare 1383

Jacob z w Jan van den Yvelaer

huis, erf, hof, schuur, geweest van w Jan, op gheen dunghen op d yvelaer, nl. het deel van Henrik z w Jan aangekomen van zijn moeder w Sophie en zijn vader w Jan, welk huis Jacob was opgedragen door w Rutger zijn broer, draagt hij op aan Jan z w Lambert van den Yvelaer.

Bij deijling ontvangt Jan z w Lambert van den Yvelaer (2^e portie) dat huis en hof tussen Jacob van den Yvelaer (A304)

de kinderen w Willem van den Yvelaer (A299).

Het huis is gekomen van w Jan van den Yvelaer de oude [zijn grootvader].

Transport van een pacht 1 mud rog die Jan z Lambert van den Yvelaer had verkocht aan Aart Hoornken in R1180, blz 218, 1394.

Evaluatie

Erfdelingen in 1701, 1667, 1476 en 1383.

Het middeleeuwse huis was in 1599 vervallen en in 1608 verdwenen.

Perceelsbeschrijving A303+304

Verpondingsboek 1704 e.v.

Aart Laureijns van Vechel het eerste deel in bauwens hoofken, 1 lop

Gertruda Adriaans Mulders deiling 1821

Peter Adriaans van den Bosch het middelste deel in bauwens hoofken 1 lop

als vorige.

Kadaster 1832

A303 en 304 Antonie Antonis Schakenraad, bouwland

Oudere akten

Zie ook bij A301+302.

1

R1602, fo 58, 28-11-1646

Goijaart Huijberts en Evert Claassen, momboiren over Aalke en Yken onmondige kinderen van Claas Claassen

x

w Catalijn Peter Aarts, zijn 1^e vrouw,

1 lop teulants ongescheijden en ongedejilt in 3 lop

tussen de straat

Aalke en Yken zelf (A304) en Peter Dirk Thonissen (A301+302)

de cartuijzers tot Vucht (A169)

de kinderen Jan Willems (A299),

dat zij verkregen hadden mits dood van hun oude moeije Lijske dr Aart Peter Colen,

dragen zij op aan Peter Dirk Thonissen haeren oom die de andere 2 lop al bezit,

bij erfmingeling.

2

R1285, fo 472, 9-12-1514

Arnt z w Henrik Berniers

huis, erf, hof, 1 zesterzaad, in den Yvelaer

tussen Boudewijn Vilts z w Henrik

de straat (oude belending uit 1484),
welk huis en aangslag Arnt verkregen had tegen Corstiaan z w Florens Yeralts man van Sophie dr
Hubert Wouters,
draagt hij op aan Joost z w Gerard Peters.

3

R1275, fo 35v, 23-3-1505
Arnt en Peter zonen van w Henrik Berniers
verkopen een cijns uit huis, erf, hof en 1 zesterzaad land, opten Yevelaer
tussen Boudewijn Vilt (A302)
de karthuizers (A169)
de steeg.

4

R1261, fo 83, 23-7-1492
Aart z w Henrik Barniers verkoopt Joost z w Reiner van Vinkenschoot een pacht uit huis, erf, hof en 1
lop land
tussen Boudewijn Vilt (A302)
de karthuizers (A169)
de straat
de karthuizers

5

R1261, fo 205, 2-3-1492
Corstiaan z w Florens Yevels
x
Sophie dr w Hubert Wouters
huis, erf, hof 1 zesterzaad, op den Yevelaer
tussen Boudewijn Henriks Vilt
de straat,
dat Corstiaan had gekocht van Jacob z w Cool Vrancken en Ricout z w Frank Coelen,
draagt hij op aan Arnt z w Henrik Bernyers.
Yvelt z w Florens Yevels ziet van vernadering af.

6

R1253, fo 53, 5-3-1484
Jacob z w Coel Vrancken en ricout z w Frank Coelen
een huis, erf, hof, 1 zesterzaad, op den Yvelaer
tussen Boudewijn Vilt z w Henrik (A302)
de straat
verkopen zij aan Corstiaan z Floris [man van Sophie dr w Hubrecht Wouters],
belast met 6 smael hoenderen Koudewater.

Belending in 1483 bij A301+302 erfgenamen Cool Vrancken.

7

R1249, fo 77, 17-2-1480
Aart z w Coel Vrancken
Gijb die Dorre man van Sophie dr Coel Vrancken
Rijcwijn z w Frank z w Cool
Wouter z w Frank z w Cool
Willem, Jan en Cornelia kinderen van w Henrik willems en Elizabet dr w Cool
4/5 in huis, erf, hof en land, op den Yevelaer
tussen Boudewijn Vilt (A301+302)
de Karthuizers (A169)
dragen zij op aan Jacob z w Cool Vrancken.

Belendingen bij A302 in 1477, 1476 en 1428 Cool Vrancken, en in 1394 Frank Coelkens.

8

R1179, blz 509, donderdag na 11-11-1392

Frank z w Coel Vranckensoen verkoopt Jan z w Aart Trudensoen van der Drieborch een cijns 3 pond uit huis en hof op den yvenlaer tussen Jan Lemmenssoen (A302)

Wellen Rovers (A169).

Transport van die cijns in R1193, fo 275v, 1422.

9

R1175, fo 89, 1390?

Frank z w Coel Vranckensoen en Laureijns z Jacob van den Yvenlaer verkopen Aart z w Willem van den Yvenlaer een cijns 3 pond uit al hun goederen.

10

R1178, fo 68v, 7-1-1389

Jacob z w Jan van den Yvelaer

een hofstad op de yvenlaer

tussen Jan Lemmenssoen (A301+302)

Wellen Rovers (A169)

geeft hij ten cijns aan Frank z w Coel Vranckensoen om 4 pond.

Transport van die cijns in R1178, fo 332, 1389.

11

Jacob van den Yvelaer

Jan z w Lambert van den Yvelaer

Boudewijn Ottensoen

Aart Willemssoen

maken een deijling, waarbij Jacob krijgt (1^e portie)

een hofstad op den Yvelaer

tussen Wellen Rovers (A169)

Jan z w Lambert van den Yvelaer (A302).

Evaluatie

Uit Controleur directe belastingen en kadaster 32, lijst 198 blijkt dat Adriaan Adriaan Mulders perceel A303 en 304 bezat voorafgaand aan 1821 en de legger kadaster 1832, zodat de overgang van Verpondingsboek en Kadaster in orde is.

Het is niet duidelijk of op deze plaats al eerder een huis stond. De ene mogelijkheid is: ja, immers de aanduiding hofstad wordt (meestal?) gebruikt voor een plaats waar een huis heeft gestaan. De andere, nee; dit erf is een afsplitsing van huis en erf A301+302.

Na de samenvoeging met huis en erf A301+302 had Joost Gerards slechts 1 huis, naar ik aanneem op A301+302.

¹ Zie Dungense Historiën van mei jl.

² rapport Archol 205, J. van der Leije, Archeologisch onderzoek naar de bewoningsgeschiedenis van Nijvelaar, Proefsleuvenonderzoek en opgraving op locatie Nijvelaar (BZVV-12) in het kader van de aanleg van het Maximakanaal (gemeente Sint-Michielsgestel), Leiden, 2014; aan te vragen bij info@archol.nl, en t.z.t. te downloaden van de rapportenlijst in de website van Archol.

³ Alle Dungense Percelen, in dit tijdschrift nummer 25.

⁴ Over de Dungense hopteelt, zie Het Griensvenneke **31** (2006), blz 64.

⁵ J.A.Coppens, Nieuwe beschrijving van het bisdom van 'sHertogenbosch, 3e deel, 2e afd., blz. 208, 'sHertogenbosch, 1843.